FISKERIKONTROL

Dette faktablad forklarer, hvordan EU sikrer overholdelse af reglerne i den fælles fiskeripolitik gennem sin fiskerikontrolordning. Denne ordning skal fungere godt, hvis den fælles fiskeripolitiks regler skal være effektive. Medlemsstaterne er ansvarlige for at kontrollere deres fiskeri og dertil knyttede aktiviteter, mens Kommissionen kontrollerer, hvordan medlemsstaterne opfylder deres forpligtelser.

RETSGRUNDLAG

— Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, artikel 3-4, 38-44 og 218

— Forordningen om den fælles fiskeripolitik (forordning (EU) nr. 1380/2013 af 11. december 2013, "grundforordningen")

— Forordningen om oprettelse af en EF-kontrolordning med henblik på at sikre overholdelse af reglerne i den fælles fiskeripolitik (forordning (EF) nr. 1224/2009 af 20. november 2009 — kontrolforordningen)

— Forordningen om ændring af fiskerikontrolordningen (forordning (EU) 2023/2842 af 22. november 2023)

— Forordningen om en bæredygtig forvaltning af de eksterne fiskerflåder (forordning (EU) 2017/2403 af 12. december 2017, "SMEFF-forordningen")

— Forordningen om oprettelse af EF-ordning, der skal forebygge, afværge og standse ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri (forordning (EF) nr. 1005/2008 af 29. september 2008 — IUU-forordningen)

— Forordningen om Det Europæiske Fiskerikontrolagentur (forordning (EU) 2019/473 af 19. marts 2019).

MÅL

Det overordnede mål med EU's fiskerikontrolordning er at sikre, at reglerne i den fælles fiskeripolitik overholdes. Selv om den var udformet med henblik på at støtte den fælles fiskeripolitik — hvis kerneområde er en af EU's få enekompetencer — blev kontrolordningen udformet som en national kompetence. Medlemsstaterne er dermed ansvarlige for at kontrollere deres fiskeri og dermed forbundne aktiviteter for at sikre, at operatørerne overholder den nationale lovgivning i hvert produktionsled. De skal træffe passende foranstaltninger for at sikre kontrol, inspektion og håndhævelse af de aktiviteter, der udføres inden for den fælles fiskeripolitiks anvendelsesområde, herunder indførelse af sanktioner, der er effektive, står i rimeligt forhold til overtrædelsen og har afskrækkende virkning. Kommissionens rolle er at overvåge og evaluere, hvordan medlemsstaterne anvender kontrolreglerne.

BAGGRUND

EU's fiskerikontrolordning blev iværksat som led i processen med at fastlægge den fælles fiskeripolitik, og den første forordning blev vedtaget i 1982. Den blev ændret

flere gange og blev fuldstændig revideret med vedtagelsen af kontrolforordningen, som trådte i kraft den 1. januar 2010 og blev kernen i EU's kontrolordning. Efter revisionen af reglerne for fiskerikontrol, der blev iværksat i maj 2018 og afsluttet ved udgangen af 2023, er forordning (EU) 2023/2842 om ændring af kontrolforordningen nu på plads.

Kontrolordningen omfatter også forordningen om en bæredygtig forvaltning af de eksterne fiskerflåder, som fastlægger en ramme for udstedelse af tilladelser til EU-fartøjer, der fisker i farvande uden for medlemsstaternes nationale jurisdiktion, og ikke-EU-fartøjer, der fisker i EU-farvande. Desuden har EU udviklet et instrument til bekæmpelse af ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri (IUU-fiskeri) på verdensplan: forordning (EF) nr. 1005/2008 (IUU-forordningen), der har til formål at forhindre import til EU af produkter, der er fanget ved IUU. Samlet set udgør kontrolforordningen, IUU-forordningen og forordningen om en bæredygtig forvaltning af de eksterne fiskerflåder en omfattende kontrolpakke, der dækker medlemsstaternes forpligtelser inden for deres roller som henholdsvis flag-, kyst-, havne- og afsætningsstater.

I 2005 oprettede EU Det Europæiske Fiskerikontrolagentur (EFCA) i Vigo, Spanien, for at forbedre koordineringen af medlemsstaternes kontrolaktiviteter. Ved forordning (EU) 2019/473 blev bestemmelserne om EFCA's funktion kodificeret.

RESULTATER

A. Kontrolforordningen

Kontrolforordningen finder anvendelse på alle aktiviteter, der vedrører den fælles fiskeripolitik og udføres i EU-farvande eller på medlemsstaternes område eller af EU-fiskerfartøjer og EU-borgere, uanset hvor de fisker. Den fastsætter betingelserne for adgang til farvande og ressourcer og kontrolregler for alle fiskeriforvaltningsforanstaltninger, herunder udnyttelse af fiskerimuligheder, fiskerflådens kapacitet og afsætning af fiskevarer. Den omfatter også overvågning af fiskeri og inspektion og i tilfælde af overtrædelser, de sanktioner, der skal anvendes. Nogle af de vigtigste kontrolregler, som blev revideret for nylig, er beskrevet nedenfor.

1. Adgang til ressourcer og sporing

Alle EU-fiskerfartøjer skal være i besiddelse af en gyldig fiskerilicens. For aktiviteter, der er underlagt særlige betingelser, skal fartøjerne også være i besiddelse af en særlig fiskeritilladelse. Alle fiskerfartøjer skal være udstyret med en anordning, der gør det muligt automatisk at lokalisere og identificere dem via et satellitbaseret fartøjsovervågningssystem (FOS) eller et landbaseret netværk. Visse fartøjer til ikkeindustrielt kystfiskeri med en længde på under 9 m er dog midlertidigt undtaget indtil den 31. december 2029. EU-fiskerfartøjer på over 15 m skal også anvende et automatisk identifikationssystem, som er et værktøj, der primært er udviklet til søfartssikkerhed. Medlemsstaterne skal sikre kontrol med landingsforpligtelsen ved hjælp af elektroniske fjernovervågningssystemer, herunder kameraer om bord, for fartøjer med en længde på over 18 m, der udgør en høj risiko for manglende overholdelse.

2. Udnyttelse af fiskerimuligheder

Udnyttelsen af fiskerimulighederne kontrolleres på grundlag af en række krav til registrering og indberetning af aktiviteter og fangster. Førere af alle fiskerfartøjer skal føre en elektronisk fiskerilogbog med oplysninger om f.eks. fangster af hver art (med en forenklet logbog for fartøjer med en længde på under 12 meter). De skal udfylde en landingsopgørelse og, hvis fangsterne flyttes fra et fartøj til et andet, en omladningsopgørelse, begge i elektronisk format.

3. Fiskerflådens kapacitet

Medlemsstaterne skal sikre, at deres flåder ikke overskrider den maksimale mængde, der er fastsat for hver medlemsstat. De er således ansvarlige for at overvåge deres fartøjers kapacitet og for at kontrollere, at de svarer til den officielt angivne tonnage og maskineffekt. Visse store fartøjer med høj risiko for manglende overensstemmelse skal være udstyret med anordninger, der løbende overvåger maskineffekten.

4. Rekreativt fiskeri

Kystmedlemsstater skal have et elektronisk system til registrering og rapportering af havfangster fra rekreativt fiskeri. Det er forbudt at afsætte eller sælge sådanne fangster.

5. Afsætning

Medlemsstaterne er ansvarlige for at kontrollere afsætningen af fiskevarer og akvakulturprodukter på deres område i alle led fra det første salg til transport og detailsalg. De skal sikre fuld digital sporbarhed af friske og frosne produkter baseret på passende mærkning i hele produktionskæden. Efter 2029 skal også forarbejdede produkter være digitalt sporbare.

6. Overvågning

Medlemsstaterne skal sørge for overvågning af fiskeriet i deres farvande ved hjælp af direkte observationer foretaget af inspektionsfartøjer eller luftfartøjer og fjerndetektering ved hjælp af analyse af FOS-data. De skal råde over inspektører, som foretager inspektioner på havet, i havne, under transport, på forarbejdningsstedet og ved afsætning af fiskevarer. Inspektørerne skal især kontrollere lovligheden af fangsterne, fangstredskaberne og fartøjernes motorer og nøjagtigheden af alle krævede dokumenter og erklæringer.

7. Sanktioner

Hvis der konstateres overtrædelser, skal medlemsstaterne sikre, at der anvendes passende sanktioner. Sanktionerne skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelsen og have afskrækkende virkning og bestå af administrative foranstaltninger og/eller straffesager. Visse aktiviteter defineres som alvorlige overtrædelser i alle medlemsstater. De anvender et pointsystem, hvor indehaveren/føreren af et fiskerfartøj, der har begået en alvorlig overtrædelse, tildeles strafpoint, hvilket kan føre til suspension af fiskerilicensen og i sidste ende til inddragelse.

B. Forordningen om en bæredygtig forvaltning af de eksterne fiskerflåder

EU-fartøjer, der fisker i farvande uden for medlemsstaternes jurisdiktion, og ikke-EU-fartøjer, der fisker i EU-farvande, er omfattet af en særlig tilladelsesprocedure.

Ordningen for udstedelse og forvaltning af fiskeritilladelser, der tidligere var fastsat i forordning (EF) nr. 1006/2008 (forordningen om fiskeritilladelser), blev revideret ved forordningen om en bæredygtig forvaltning af de eksterne fiskerflåder.

Forordningen om en bæredygtig forvaltning af de eksterne fiskerflåder har forbedret overvågningen og gennemsigtigheden af EU's eksterne fiskerflåde baseret på princippet om, at alle fartøjer, der fisker uden for EU-farvande, skal have tilladelse og overvåges af flagmedlemsstaten, uanset hvilket område og hvilken ramme det opererer inden for. Den udvidede anvendelsesområdet for tilladelsesordningen til at omfatte praksis såsom private aftaler mellem EU-virksomheder og tredjelande, chartring af EU-fiskerfartøjer og fartøjer, der vender tilbage til EU-flåderegistret efter at have fisket under et tredjelands flag (omflagning). Medlemsstaterne skal give fiskerfartøjer tilladelse til at anvende fælles kriterier for støtteberettigelse suppleret med særlige betingelser afhængigt af tilladelsens art. Forordningen om en bæredygtig forvaltning af de eksterne fiskerflåder gjorde en del af det elektroniske register over fiskeritilladelser offentligt tilgængeligt med angivelse af, hvem der fisker efter hvad og hvor.

C. IUU-forordningen

IUU-fiskeri er almindeligt anerkendt som et betydeligt miljømæssigt, økonomisk og socialt problem. Som reaktion på dette globale problem vedtog EU IUU-forordningen, som fortsat er et skelsættende stykke fiskerilovgivning på verdensplan. IUU-forordningen trådte i kraft i januar 2010, suppleret med Kommissionens forordning (EF) nr. 1010/2009, som indeholder nærmere bestemmelser om dens gennemførelse. Den gælder for alle fartøjer, der fisker efter fisk til EU-markedet, og for alle EU-borgere, der er involveret i fiskeri. Det er imidlertid ikke hensigten at erstatte flagstaternes primære ansvar for at disciplinere deres fartøjer eller kyststaternes ansvar for at overvåge deres farvande. Den griber kun ind, hvis disse to mekanismer ikke fungerer, og alvorlige overtrædelser forbliver ustraffede enten af flag- eller kyststaten.

Hovedformålet med IUU-forordningen er at forebygge, afværge og standse importen af varer, der er fanget ved IUU, til EU. De vigtigste elementer er derfor markedsrelaterede foranstaltninger: en ordning for fangstattester, der kun tillader fisk, der er certificeret, som lovlige på EU-markedet, og en procedure for identifikation af tredjelande, der anses for at være ikkesamarbejdende, hvilket kan føre til handelsbegrænsende foranstaltninger. Disse centrale elementer ledsages af en række havnestatsforanstaltninger og bestemmelser om regelmæssig offentliggørelse af en liste over IUU-fartøjer samt en procedure til at straffe EU-operatører, der udøver eller støtter IUU-aktiviteter overalt i verden og under et hvilket som helst flag.

D. Det Europæiske Fiskerikontrolagentur

EFCA blev oprettet i 2005 og har været i funktion siden 2007. Det bidrager til håndhævelse og koordinering ved at samle EU's og medlemsstaternes midler til kontrol, inspektion og overvågning af fiskeriaktiviteter under ét, hovedsagelig ved hjælp af fælles ressourceanvendelsesplaner. Kontrolforordningen gav EFCA nye beføjelser for at øge dets effektivitet. EFCA's aktiviteter finansieres via tre kilder: EU-budgettet, betalinger for serviceydelser til medlemsstaterne og indtægter fra publikationer, kurser og andre serviceydelser.

EFCA's kommissorium er fastsat i forordning (EU) 2019/473. Det indbefatter samarbejde med Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning og Det Europæiske Agentur for Søfartssikkerhed, inden for hvert organs ansvarsområde, med det formål at gøre kystbevogtningen mere effektiv, navnlig søfartssikkerhed, sikkerhed, eftersøgnings- og redningsaktioner, grænsekontrol, fiskerikontrol, generel retshåndhævelse og miljøbeskyttelse. Det Europæiske Agentur for Søfartssikkerhed yder integrerede maritime tjenester på basis af skibsrapporteringssystemer og andre overvågningsværktøjer til Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning og EFCA. Disse informationstjenester omfatter afdækning, identifikation og lokalisering af fartøjer samt overvågning af afgangssteder og anomalisøgning, hvilket bidrager til identifikationen af IUU-fiskeri.

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

Siden vedtagelsen af Lissabontraktaten har Parlamentet i sin egenskab af medlovgiver under den almindelige lovgivningsprocedure spillet en central rolle i revisionen af fiskerikontrolordningen. Det gennemgår også EFCA's årsberetning og godkende dets budget.

Parlamentet fører tilsyn med kontrolforanstaltninger, da en effektiv og ikkediskriminerende gennemførelse af reglerne er en af grundpillerne i den fælles fiskeripolitik. Det tager regelmæssigt stilling til forskellige aspekter af kontrolsystemet. Se f.eks. dets beslutning af 18. januar 2024 om ulovligt fiskeris indvirkning på fødevaresikkerheden.

Fiskeriudvalgets seneste forskning med hensyn til EU's fiskeriaftaler omfatter:

— en workshop om elektronisk teknologi til fiskerikontrol bestående af tre dele: overførte positionsdatasystemer, elektroniske overvågningssystemer og systemer, der er tilpasset små fartøjer

— en briefing om ulovligt, urapporteret og ureguleret fiskeri, der giver et overblik over EU's kortsystem, der er indført ved IUU-forordningen.

Dette faktablad er udarbejdet af Europa-Parlamentets Temaafdeling for Samhørighed, Landbrug og Socialpolitikker. Der kan findes yderligere oplysninger om emnet på Fiskeriudvalgets websted.

Irina Popescu
03/2026